

Debreceni Ítéltábla

Bhar.IV.9/2021/40.

A Debreceni Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Debrecenben, a 2021. május 4. napján tartott nyilvános ülésen meghozta és kihirdette a következő

végzést:

A vesztegetés elfogadásának büntette és más bűncselekmények miatt I. r. vádlott és társai ellen indított büntetőügyben a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 2020. október 1-jén kihirdetett 3.Bf.115/2020/13. számú ítéletét a másodfellebbezéssel érintett I. r., III. r., IV. r., V. r., VI. r., VII. r., VIII. r., IX. r., X. r., XI. r., XIII. r. és XIV. r. vádlottak tekintetében helybenhagyja.

A harmadfokú eljárásban 71 601 (hetvenegyezer-hatszázegy) Ft bűnügyi költség merült fel, melyet az állam visel.

Indokolás

[1] Az *első fokon eljár*t Miskolci Járásbíróság a 2019. december 12. napján kihirdetett 38.B.557/2018/86. számú ítéletével

I. r. vádlottat vesztegetés elfogadásának büntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban Btk.) 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont], 7 rendbeli vesztegetés elfogadásának büntette [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] és folytatólagosan elkövetett sikkasztás vétsége [Btk. 372. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] miatt halmazati büntetésül – előzetes mentesítéssel – 1 év 8 hónap, végrehajtásában 3 évi próbaidőre felfüggesztett börtön fokozatú szabadságvesztésre;

II. r. vádlottat 7 rendbeli vesztegetés elfogadásának büntette [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] miatt halmazati büntetésül – előzetes mentesítéssel – 1 év 7 hónap, végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett börtön fokozatú szabadságvesztésre ítélte;

III. r., IX. r. és X. r. vádlottakat 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett vesztegetés elfogadásának büntette [Btk. 291. § (1) bekezdés],

IV. r., V. r., (...) VI. r., VII. r. és VIII. r. vádlottakat bűnsegédként elkövetett vesztegetés elfogadásának büntette [a korábbi Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdés];

[2] XI. r., XIII. r. és XIV. r. vádlottakat bűnsegédként elkövetett vesztegetés elfogadásának büntette [Btk. 291. § (1) bekezdés] miatt megrovásban részesítette. Az I. r. és II. r. vádlottakkal szemben vagyonek Kobzás elrendeléséről is határozott, e terheltek vonatkozásában döntött a feltételes szabadságra bocsáthatóság legkorábbi időpontjáról, végül a felmerült bűnügyi költségről.

XII. r. vádlottat a bűnsegédként elkövetett vesztegetés büntette [Btk. 291. § (1) bekezdés] miatt emelt vád alól felmentette. E vádlott tekintetében az ítélet első fokon jogerőre emelkedett.

[3] Az elsőfokú ítélet ellen egyrészt az ügyészség jelentett be fellebbezést II. r. vádlott javára a 3/d. tényállási pont vonatkozásában felmentésért, továbbá III. r., IX. r. és X. r. vádlottak terhére intézkedés helyett büntetés kiszabása, IV. r., V. r., (...) VI. r., VII. r., VIII. r., XI. r., XIII. r. és XIV. r. vádlottak terhére megrovás helyett próbára bocsátás alkalmazása érdekében (... Járási Ügyészség ...). I. r. vádlott és védője a bűnösség megállapítását sérelmezve felmentés érdekében terjesztettek elő perorvoslatot.

[4] A másodfokon eljáró Miskolci Törvényszék a 2020. október 1-jén meghozott 3.Bf.71/115/2020/13. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. II. r. vádlott cselekményeit 1 rendbeli a Btk. 291. § (1) bekezdés szerinti vesztegetés elfogadása büntettének minősítette és e vádlottat 1 évi időtartamra próbára bocsátotta, a vagyonekbezés összegét 825 000 Ft-ban állapítva meg.

I. r. vádlottat az 1978. évi IV. törvény 251. § (1), (2) bekezdése szerint minősülő vesztegetés büntettének és a Btk. 372. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont szerinti folytatólagosan elkövetett sikkasztás vétségének;

III. r., IX. r. és X. r. vádlottakat 1 rendbeli az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdése szerint minősülő bűnsegédként elkövetett vesztegetés büntettének és 1 rendbeli a Btk. 291. § (1) bekezdése szerinti bűnsegédként elkövetett vesztegetés elfogadása büntettének;

IV. r., V. r., (...) VI. r., VII. r. és VIII. r. vádlottakat 1 rendbeli az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdés szerint minősülő rendbeli bűnsegédként elkövetett vesztegetés büntettének;

XI. r., XIII. r. és XIV. r. vádlottakat 1 rendbeli a Btk. 291. § (1) bekezdés szerinti bűnsegédként elkövetett vesztegetés elfogadása büntettének vádja alól felmentette, valamint arról rendelkezett, hogy a felmerült bűnügyi költségből 284 838 Ft-ot az állam visel. Egyebekben az elsőfokú ítéletet a fellebbezéssel érintett vádlottak tekintetében helybenhagyta, végül megállapította, hogy a megtérítés feltételei fennállnak.

II. r. vádlott esetében a másodfokú ítélet jogerőre emelkedett.

[5] A másodfokú ítélet ellen az ügyészség jelentett be fellebbezést I. r., III. r., IV. r., V. r., (...) VI. r., VII. r., VIII. r., IX. r., X. r., XI. r., XIII. r. és XIV. r. vádlottak terhére a felmentés miatt, a bűnösségüknek az elsőfokú ítélet szerinti megállapítása, valamint az I. r. vádlottat kivéve a többi vádlottal szemben alkalmazott joghátrány súlyosítása érdekében.

A másodfellebbezés indokai szerint a törvényszék ítélete az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntés tekintetében iratellenes megállapítások miatt megalapozatlan és az I. r. vádlott vonatkozásában a sikkasztás vádja alóli felmentő rendelkezést illetően figyelmen kívül hagyta annak vizsgálatát, hogy más olyan bűncselekmény, amelynek tényállási eleme a rábízás, megállapítható-e. Téves a vesztegetés vonatkozásában hozott felmentő rendelkezés is, mert szemben az I. r. vádlott munkajogi jogviszonya hiányát rögzítő törvényszéki megállapítással, azt kellett volna vizsgálat alá vonni, hogy a Hallgatói Önkormányzat (a továbbiakban HÖK) érdekképviselői jellege mellett megfelel-e a gazdálkodó szervezet kritériumainak, és hogy az I. r. vádlott a HÖK tagjának minősül-e. Mivel a vonatkozó törvényi rendelkezések értelmében mindkét kérdésre igenlő válasz adható, és az 1978. évi IV. törvény szabta speciális jogalanyiség megállapítható az I. r. vádlott tekintetében, ezért a vádhatóság álláspontja szerint felmentésére törvénysértően került sor. A fellebbezéssel érintett további vádlottak pedig

azáltal, hogy a HÖK elnöke felhívásának eleget téve visszautaltak a karácsonyi jutalom címén kapott pénzből, bűnszegélyt nyújtottak, következésképp a felmentésük szintén alaptalan. Tévesnek tartotta a törvényszék bűnhalmazat hiánya körében elfoglalt álláspontját is, kifejtve, hogy egy-egy hallgató karácsonyi juttatásban részesítése a dotált személyek tekintetében külön-külön ügynek tekintendő, így cselekményeik minősítése is elkülönül. Miután álláspontja szerint a megalapozatlanság kiküszöbölésére az iratok tartalma alapján és helyes ténybeli következtetés útján lehetőség nyílik, ezért arra tett indítványt, hogy a harmadfokú bíróság a másodfokú ítéletet változtassa meg, foglalja az ítélet történeti tényállásába a törvényszék által szükségtelenül mellőzni rendelt 1. tényállási pontot, és a felmentett vádlottak bűnösségét az elsőfokú ítélettel egyezően állapítsa meg. A III., IX., X. r. vádlottakkal szemben megrovás helyett szabjon ki pénzbüntetést, a IV. r., V. r., VI. r., VII., VIII. r., XI. r., XIII. r. és XIV. r. terheltekkel szemben a megrovás intézkedést próbára bocsátásra súlyosítsa, egyebekben pedig tekintetükben az elsőfokú ítéletet hagyja helyben (... Megyei Főügyészség ...).

[6] A másodfellebbezésre jogosult vádlottak és védők nem éltek jogorvoslattal.

[7] A ... Fellebbviteli Főügyészség a ... számú átiratában a fellebbezéssel érintett vádlottak tekintetében bejelentett ügyészségi perorvoslatot módosítással tartotta fenn, mivel álláspontja szerint a másodfokú határozat megalapozatlanságának az iratok tartalma alapján történő kiküszöbölésével, ezáltal a vádlottak terhére megállapítandó tényállás alapján nem csak az elsőfokú ítélet szerinti bűnösségükre vonható következtetés, hanem cselekményüknek bűnhalmazatban csalásnak értékelése is szükséges. Észrevételei szerint, bár az elsőfokú és másodfokú bíróságok egyaránt a perrendi szabályok betartásával jártak el, a törvényszéknek az elsőfokú ítéletet megváltoztató, és a fellebbezéssel érintett vádlottakat felmentő rendelkezései részben megalapozatlan tényállás alapján a büntető anyagi jogszabály téves alkalmazásával születtek. Az elsőfokú bíróság által megállapított 1. számú tényállás és alpontjai teljes egészében való mellőzése téves, hibás ténymegállapítások és ténybeli következtetések eredménye. Ugyancsak tévesek a megállapított, ám a másodfellebbezéssel érintett vádlottak terhére nem rótt 2. és 3. számú tényállásból levont jogkövetkeztetések is.

[8] A vádhatóság érvelése szerint a törvényszék még az általa tényállás részévé tett ... Egyetem ... Intézet HÖK Alapszabályában foglalt releváns rendelkezéseket is figyelmen kívül hagyta a tényállás megállapítása során. Nem vette figyelembe, hogy I. r. vádlott a vádbeli időszakban HÖK elnökként javaslatot tehetett, kezdeményezhetett a hallgatók részére nyújtott támogatások fennmaradó maradványösszegének felosztása tárgyában, mint ahogyan azt is, hogy más vagyoni elleni bűncselekmény, csalás büntette megállapítható-e az I. r. vádlott terhére. Ezen felül értékelés nélkül maradt a HÖK speciális érdekképviselési jellege, mely olyan civil szervezet, amely álláspontja szerint az egyesületre irányadó szabályok szerint működik, a részére juttatott vagy más bevételek útján megszerzett vagyonnal gazdálkodik. Nem vitatta, hogy a jogellenesen kért karácsonyi juttatásról szóló döntések kifejezetten az érdekképviselési feladatok teljesítése során keletkeztek, így viszont a vagyonelemeknek az államtól, közvetetten az egyetemtől, illetve a zeneművészeti intézettől való jogosulatlan megszerzése tekintetében mindhárom tényállás alapján szükségképpen felmerült a jogtalan haszonszerzés céljából megtevesztéssel elkövetett vagyoni elleni bűncselekmény, a csalás elkövetése.

[9] A fellebbviteli főügyészség álláspontja szerint miután az I. r. vádlott által képviselt hallgatói önkormányzat a felsőoktatási intézmény elkülönült részeként működött, érdekképviselési jellege mellett egyaránt megfelelt a gazdálkodó szervezet kritériumainak és az egyesületi, civil szervezeti működés feltételeinek is. Az I. r. vádlott a HÖK-nek és küldötttervezletének is tagja volt, ezáltal a törvény szerinti speciális jogalanyiságnak, a gazdálkodó szervezet tagja feltételnek megfelelt, még akkor is, ha a terhére rótt cselekményeket nem a HÖK vagyonaival való gazdálkodás, hanem érdekképviselési jogosítványainak gyakorlása körében, az állam által juttatott vagyon tekintetében követte el. Ugyanez irányadó a Btk. hatálya alá eső cselekvőség tekintetében a minősítés vizsgálata terén is, mint ahogyan azt a másodfokú bíróság II. r. terheltnél érdemben vizsgálta is, I. r. vádlottnál azonban elmulasztotta. A HÖK elnök terheltek cselekvőségei egyértelműen azért kerültek megvalósításra, hogy a kötelességszegéssel kapott előny révén anyagi haszonban maguk is részesüljenek, továbbá a 1/h. pont szerint a támogatási összeg objektív túllépése miatt önmagában is szabályszegésre került sor az I. r. vádlott részéről, akinél az anyagi haszonszerzésre törekvés rendszeressége is felmerül.

[10] A másodfellebbezéssel érintett további vádlottak cselekménye körében maradéktalanul fenntartotta az ügyészségi fellebbezés indokolásában kifejtetteket, a kötelességszegés tárgyában a vezető tisztségviselő terheltek eljárásának jogtalanságára, szabályszegésre utalva. Megjegyezte továbbá, hogy XI. r. vádlott vonatkozásában a másodfokú ítélet rendelkező része és indokolása sincs összhangban, és a törvényszék tévedett a halmazatban szereplő cselekmények számában, a bűnhalmazat megítélésében is. Mindezekre figyelemmel a fellebbviteli főügyészség – osztva a vádhatósági fellebbezést abban a tekintetben, hogy a helyes tényállás a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján megállapítható, és a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető –, a tényállás Be. 619. § (3) bekezdése szerinti hivatalból való módosítása mellett arra tett indítványt, hogy a harmadfokú bíróság a megalapozottá tett tényállás alapján a másodfellebbezéssel érintett vádlottak büntetőjogi felelősségére vont következtetéssel, a másodfokú ítélet megváltoztatásával I. r., III. r., IV. r., V. r. (...) VI. r., VII. r., VIII. r., IX. r., X. r., XI. r., XIII. r., XIV. r. vádlottak bűnösségét állapítsa meg. Az I. r. vádlottal szemben halmazati büntetésként végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztést, a III. r., IX. r., X. r. vádlottak vonatkozásában megrovás helyett pénzbüntetést szabjon ki, a IV. r., V. r., VI. r., VII. r., VIII. r., XI. r., XIII. r. és XIV. r. vádlottak tekintetében pedig megrovás intézkedés helyett próbára bocsátást alkalmazzon. Ezen felül vagyonek Kobzás elrendelését is indokoltnak tartotta az I. r. vádlott vonatkozásában.

[11] Az ítéltábla az ügyészség fellebbezését a Be. 599. § rendelkezései alapján, a Be. 617. §-ára figyelemmel nyilvános ülésen bírálta el.

[12] A nyilvános ülésen az ügyészség képviselője az írásban előterjesztett észrevételeinek megfelelően a vádhatósági fellebbezést a jelzett módosítással fenntartotta, aszerint a tényállás helyesbítése mellett indítványozva a másodfellebbezéssel érintett vádlottak bűnösségének megállapítását, velük szemben joghátrány alkalmazását.

[13] A védők a harmadfokú eljárásban megtett észrevételeikben (19., 21., 25., 26., 32., 34. számú utóiratok), valamint a nyilvános ülésen az ügyészség másodfellebbezését alaptalannak tartva a törvényszék ítéletének helybenhagyására tettek indítványt. XIV. r. vádlott védője ezen felül annak az álláspontjának is hangot adott, miszerint a bizonyítékok

helyes értékelése alapján az sem állapítható meg, hogy a XIV. r. vádlott a számára folyósított karácsonyi juttatásból visszaadott volna bizonyos összeget a II. r. vádlottnak, akinek a terhére köteleességszegés sem róható.

[14] A harmadfokú nyilvános ülésen megjelent I. r. vádlott saját védelmében az utolsó szó jogán azt emelte ki, hogy családi, személyi körülményei rendezettek, törvénytisztelő életmódot folytat, megélhetését a járványügyi helyzet idején is állandó munkaviszonyából igyekezett biztosítani.

[15] A bűnösség megállapítására irányuló ügyészégi perorvoslat nem alapos.

[16] Az ítéltábla elsődlegesen megállapította, hogy az ügyészség másodfellebbezése joghatályos.

[17] A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban Be.) 615. § (1) bekezdése szerint ugyanis a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bírósággal *ellentétes döntése* esetén.

[18] A Be. 615. § (2) bekezdés b) pontja értelmében ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által elítélt vádlottat felmentette.

[19] A Be. 615. § (3) bekezdése pedig kimondja, hogy a fellebbezés sérelmezheti

a) az ellentétes döntést,

b) illetve kizárólag a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezését vagy indokolását, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatá eredményezett.

[20] A törvényi előfeltételek teljesültek, mert a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által elítélt vádlottakat felmentette és a fellebbezés az ellentétes döntést, azaz a vádlottak felmentését sérelmezte.

[21] A Be. 615. § (4) bekezdés a) pontja értelmében az ellentétes döntés alapját képező tényállás abban az esetben nem támadható, ha az elsőfokú ítélet elleni fellebbezés kizárólag a Be. 583. § bekezdésében írtakon alapul, továbbá a b) pont szerint a kiterjesztett felülbírálat során a fellebbezéssel nem érintett ítéletrészek esetén. Az elsőfokú határozat ellen azonban olyan védelmi fellebbezés került bejelentésre, amely alapvetően I. r. vádlott bűnösségének megállapítását sérelmezte, és ennek megfelelően a másodfokú eljárásban teljeskörű volt a felülbírálat (valamennyi tényállási pontot érintően). Így az ítélet alapját képező tényállás valóban támadható volt.

[22] A harmadfokú bíróság a Be. 618. § (1), (2), (3) bekezdése szerinti terjedelemben bírálta felül a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző elsőfokú és másodfokú eljárást.

[23] A felülbírálat első perjogi lépcsője az eljárási szabályok megtartásának vizsgálata. Ennek során az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú és a másodfokú bíróság az eljárást mindenben a perrendi szabályok betartásával folytatta le. Nem került sor olyan abszolút, a Be. 607. § (1) bekezdésében, illetve a 608. § (1) bekezdés a-f) pontjaiban írt eljárási szabálysértésre, mely a másodfokú ítélet érdemi felülbírálatát kizárná és a súlyosítási tilalom szabályai sem sérültek. Ilyenre egyébként a fellebbezést előterjesztő ügyészség sem hivatkozott.

[24] A felülbírálat ezt követő szempontja, hogy a másodfokú ítélet tényállása megalapozott-e. A Be. 619. § (1) bekezdése alapján a harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú bíróság ítéletét képező tényállásra, ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott, vagy az iratok tartalma alapján azzá tehető, s ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető. A harmadfokú bíróság azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által – akár javítás nélkül is, vagy módosítással – irányadónak tartott tényállás megalapozott-e (Kúria Bhar.1.201/2018/10. [32]-[34]).

[25] A harmadfokú bíróság megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítéletének tényállása döntően megalapozott, szűk körben azonban eltér a bizonyítékként elfogadott vallomások tartalmától [Be. 592. § (2) bekezdés c) pont]. Részbeni megalapozatlanságot az eredményezett, hogy a törvényszék mellőzte az elsőfokú ítélet történeti tényállásának 1. pontját (9. oldal 5. bekezdés), holott arra egyöntetű vallomások álltak rendelkezésre, miszerint I. r. vádlott HÖK elnökként személyesen közölte feltételeit az érintettekkel a karácsonyi jutalom folyósításáról, illetve az összeg egy részének visszaadásáról.

[26] Ezért az ítéltábla a Be. 619. § (3) bekezdésében írt jogkörében a tényállást hivatalból akként helyesbíti, hogy az elsőfokú ítélet 9. oldal 5. bekezdésében írt 1. számú tényállásból kizárólag a „rendszeres haszonszerzésre törekedve” szövegrészt mellőzi, egyebekben az e pontban írtakat továbbra is a tényállás részének tekinti. Mindez nem jelent – a harmadfokú eljárásban kizárt – eltérő tényállás megállapítást, mert a jelzett tények a vád, valamint az elsőfokú és másodfokú ítélet tényállása között maradtak. Nincs tehát ténybeli nagyreformáció, másrészt a jogkövetkeztetések is azonosak a másodfokú bírósággal.

[27] A helyesbítés az elsőfokú bíróság részéről értékelt és elfogadott terhelti vallomásokon (IV. r., V. r., VI. r. vádlottak vallomásán) alapszik azzal a megjegyzéssel, hogy az érintett kedvezményezettek előzetes tájékoztatását I. r. vádlott is elismerte. Megjegyzendő, hogy az említett bizonyítékok elfogadásával a törvényszék is egyetértett (másodfokú ítélet [15] bekezdés).

[28] A másodfokú bíróság ezen túl helyesen észlelt az elsőfokú ítélet tényállásában olyan részbeni megalapozatlansági okot, amely részleges hiányosságban nyilvánult meg [Be. 592. § (2) bekezdés a) pont], de azt a hallgatói önkormányzat Alapszabályának és az egyetemi Szervezeti és Működési Szabályzatnak felhívott rendelkezései figyelembevételével orvosolni tudta. Emellett helytállóan ismerte fel, hogy az elsőfokú bíróság az 1. számú tényállásban hibásan rögzítette a „rendszeres haszonszerzésre törekvést”, mely egyébként a törvényi tényálláshoz kapcsolódik, mert az üzletszerű elkövetés, mint anyagi jogi fogalom

megállapíthatósága során bír jelentőséggel [Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pont], így alapvetően az ítélet jogi indokolásába tartozik. Az utóbbiakat illetően tett eltérő jogkövetkeztetések miatt valóban e szövegrész mellőzésének volt helye.

[29] Itt szükséges kiemelni, hogy szemben a fellebbviteli főügyészség által kifejtettekkel (észrevétel 3. oldal utolsó előtti bekezdés) a másodfokú bíróság *nem mellőzte* az elsőfokú ítélet 1. tényállásának alpontjait, hiszen arra a másodfokú határozat [13] bekezdése világosan és egyértelműen utalt, hogy a tényállás korrekciója kizárólag a 9. *oldalon* található 1. pontot érintette, tehát a 10-11. oldalon rögzített 1/b-1/h. alpontokat bizonyosan nem, de az indoklás további elemei szerint és az egyező cselekvésből következően az 1/a. alpontban írt cselekményrész is érintetlen maradt. Az 1. tényállás teljes mellőzése esetén egyébként perjogi okból kizárt lett volna a bűnösség megállapítása, mert ahhoz eltérő tényállást kellett volna megállapítani, melyre nincs lehetőség a harmadfokú eljárásban. Ilyen esetben kasszáció indokolt, azonban a jelzettek szerint jelen esetben erre nem volt indok.

[30] A részbeni megalapozatlanságot a törvényszék hiánytalanul kiküszöbölte, melynek eredményeként a vádlottak javára részben eltérő tényállást állapított meg, ami az eltérő jogkövetkeztetések mellett a felmentésükhöz vezetett. A másodfokú bíróság alapos indokolást adott arra, hogy milyen megalapozatlansági okot észlelt, és számot adott annak orvoslásáról is, következésképp a tényálláshoz kötöttség elvét is mindenben betartotta. Ezzel kapcsolatban még annak említése szükséges, hogy mindezekre valójában a Be. 593. § (1) bekezdés *b)* pontjában írt felhatalmazás alapján nyílt lehetősége, és pontosítandó az irányadó tényállással kapcsolatban a határozatban felhívott törvényhely is annyiban, hogy a felülbírálat alapját épp a másodfokú kiegészítésre és helyesbítésre tekintettel a Be. 593. § (3) bekezdés szerinti, másodfokon korrigált tényállás adta.

[31] XIV. r. vádlott védője a harmadfokú eljárásban további tényállás módosítást indítványozott, mégpedig arra irányulóan, hogy e terhelt a karácsonyi jutalom címén folyósított pénzösszeget hangszervásárlásra fordította, és abból nem adott vissza II. r. vádlottnak.

[32] Mindez azonban a másodfokú bíróság által megállapítottól alapvetően eltérő tényállást eredményezett volna, amelyre egyrészt a Be. 619. § nem teremt lehetőséget a harmadfokú eljárásban, másfelől az nem is mutatkozott indokoltnak, figyelemmel arra, hogy ilyen szintű megváltoztatásra csakis a releváns bizonyítékok eltérő értékelése által lett volna lehetőség, az elsőfokú és a másodfokú bíróságok azonban a bizonyítékok mérlegelése során nem képviseltek eltérő álláspontot, e tevékenységükkel az ítéltábla is egyetértett.

[33] Ellenben annak valóban nem volt eljárásjogi akadálya, hogy a másodfokú bíróság a történeti tényállás részben eltérő megállapítása mellett az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérő jogi következtetést vonjon le a vádlottak bűnössége kérdésében, melyet határozatában részletesen meg is indokolt. Ezért – ellentétben a fellebbviteli főügyészség által hivatkozottakkal – a másodfokú ítélet megváltoztatásának nem volt a Be. 624. § (2) bekezdése szerinti elfogadható indoka, de a 625. § (4) bekezdése értelmében hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés sem volt megállapítható.

[34] A harmadfokú bíróság a határozatát a Be. 619. § (3) bekezdése alapján a helyesbített tényállásra alapította.

[35] E körben kell kiemelni, hogy az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, a vádló által felkínált lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat szabad meggyőződése szerint értékelte, mely bizonyíték-értékelés a tényálláshoz kötöttség elvének egyik legfontosabb garanciája (Kúria Bhar.III.1.201/2018/10.). Az elsőfokú bíróság minősül ugyanis a ténybírósnak, mely a bizonyítékok közvetlen megvizsgálása után jogosult és kötelezett elsődlegesen a tényállás megállapítására, függetlenül attól, hogy a Be. fellebbezési rendszerében a másodfokú bíróság is hangsúlyosabb ténybíróági szerepet kapott. A másodfokú bíróság sem állította, de a harmadfokú bíróság is rögzíti, hogy a Be. 592. § (1) bekezdés a) és b) pontjában írt teljes megalapozatlanság szóba sem kerülhetett, mert az elsőfokú bíróság a releváns bizonyítékokat feltárta, megvizsgálta és a lényeges tények vonatkozásában megállapított tényállást. Az kétségtelen, hogy az indokolási kötelezettségét sommásan, nem teljeskörűen teljesítette, de ez nem jelenthet a harmadfokú eljárásban sem hatályon kívül helyezési okot és az indokolási kötelezettség megszegése megalapozatlansági okként sem értékelhető, hiszen a jogkérdést el kell választani a ténykérdéstől. A rendes jogorvoslat esetén az eljárási szabályok megtartásának vizsgálatát egy vonatkozásban megelőzi a tényállás megalapozottságának vizsgálata. Az indokolási kötelezettség teljesítése ugyanis nyilvánvalóan csak a megalapozott, illetve megalapozottá vált tényállás tekintetében vizsgálható (EBH2018. B.8.).

[36] A harmadfokú eljárásban irányadónak elfogadott tényállás alapján nem lehet okszerűen következtetést vonni a másodfellebbezéssel érintett I. r., III. r., IV. r., V. r., VI. r., VII. r., VIII. r., IX. r., X. r., XI. r., XIII. r. és XIV. r. vádlottak bűnösségére.

[37] A bűnösség kérdésének felülbírálata során az ítéltábla megállapította, hogy a másodfokú bíróság a másodfellebbezéssel érintett vádlottakat a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján törvényesen mentette fel, mivel a vádbeli cselekmény nem bűncselekmény. E tekintetben a jogkérdés volt a meghatározó, ugyanis a vádlottak terhére rótt bűncselekmények törvényi tényállási elemei nem valósultak meg teljesen.

[38] A vád tárgyává tett cselekmények vizsgálatakor nem mellőzhető annak elemzése, hogy az adott bűncselekmény különös részi törvényi tényállási elemei közül valamennyi megállapítható-e. A másodfokú bíróság azt teljeskörűen és színvonalasan megindokolta, hogy I. r. vádlott esetében a 2/a-2/b. pontban írt cselekmény azért nem minősül sikkasztás vétségének, mert a saját maga, illetve II. r. terhelt részére kiutalt pénzösszeg nem tekinthető az I. r. vádlottra *rábízott* idegen dolognak. Büntetőjogi szempontból a sikkasztást tekintve a *közvetlen rábízás* tényének van jelentősége. A rábízás fogalma alatt az idegen dolog birtokba adását, a birtoklás jogának rövidebb vagy hosszabb időre történő átengedését kell érteni. A rábízásnak tehát a dolog *tényleges birtoklására* kell irányulnia (EBH2012. B.1, Új Btk. Kommentár, 7. kötet, Különös Rész, Nemzeti Közszerkesztési és Tankönyv Kiadó Budapest, 2013., főszerkesztő: dr. Polt Péter, 91. oldal).

[39] Az irányadó tényállás szerint a juttatásokra és támogatásokra szolgáló pénzügyi forrásokból folyósított keretösszeg maradványának eseti hallgatói támogatásra való felhasználásáról a kari HÖK-SZÖB 5 főből álló testülete döntött, kétségtelenül a HÖK

elnökének (azaz az I. r. vádlottnak) az előterjesztése alapján. A pénzügyi forrásokat azonban nem kezelte, azt az állam – az intézet (egyetem) közvetítésével – biztosította. Büntetőjogi szempontból pedig ennek van jelentősége, mert fentiek értelmében I. r. vádlott az átutalt pénzüsszegeknek nem volt birtokában, azok egyike sem volt rábízva, magatartása így kívül esik a sikkasztás törvényi tényállásán.

[40] Szemben a fellebbviteli főügyészség érvelésével, a karácsonyi jutalom címén folyósított juttatással összefüggő cselekmények a csalás bűncselekményét sem alapozzák meg, mert a tényállásból nem állapíthatók meg olyan tények, amelyek e bűncselekmény törvényi tényállása valamennyi elemének megfeleltethetők lennének.

[41] Közelebbről a tényállásban nincsenek konkrét tények arra, hogy a másodfellebbezéssel érintett vádlottak bármelyike jogtalan haszonszerzés végett tévedésbe ejtette akár a kari HÖK-SZÖB testületét, akár a kifizetések előtt a maradványösszeggel rendelkező kari (intézeti) gazdálkodási egységet, és ezzel kárt okozott volna az intézet számára. Az irányadó tényállásban arra sincsenek adatok, hogy a vádlottak olyan lényeges tények (támogatásra jogosultság feltételei) tekintetében befolyásolták a folyósításról döntő testületet a karácsonyi jutalom nyújtásában, amely feltételeknek egyébként ne feleltek volna meg. Ezzel szemben az ügy adataiból épp az tűnik ki, hogy korábban is részesültek hallgatói támogatásban.

[42] Csalásnál a jogtalan haszonszerzést célzó, és kár okozására alkalmas tévedésbe ejtés képezi az elkövetési magatartást. A konkrét elkövetési magatartás függvényében dönthető el, hogy a cselekmény a törvényi tényálláson kívül maradt, avagy azon belülre került, s legalább kísérletnek minősülhet-e (BH2014. 234 [40]).

[43] A vádlottaknak a rendelkezésre álló – ügyészség által indítványozott bizonyításon nyugvó – bizonyítékok értékelésével körülírható cselekménye tehát nem meríti ki a csalás bűncselekményének valamennyi törvényi tényállási elemét. A rendelkezésre álló adatok nem szolgáltatnak megnyugtató bizonyítékot arra, hogy a vádlottakat a karácsonyi jutalom folyósítása érdekében eleve jogtalan haszonszerzés miatti tévedésbe ejtés vagy tévedésben tartás vezette volna.

[44] Az ügy sajátossága, hogy az ügyészség által vád tárgyává tett, és korrupciós bűncselekményként minősített események – I. r. vádlott cselekvőségéhez kapcsolódóan – még a 2013. június 30. napjáig hatályos 1978. évi IV. törvény idejére estek, míg a további – II. r. vádlotthoz kötődő – cselekmények során már a jelenlegi Btk. volt hatályban. A másodfokú bíróság helyesen ismerte fel, hogy I. r. vádlott, nem különben IV. r., V. r., VI. r., VII. r., VIII. r., részben pedig III. r., IX. r. és X. r. vádlottak számára is a Btk. 2. § (1) bekezdése szerint főszabályként irányadó elkövetéskori Büntető Törvénykönyv, tehát az 1978. évi IV. törvény nyújt kedvezőbb elbírálást.

[45] Az alkalmazandó büntető törvény megválasztása pedig fokozott jelentőséggel bírt, tekintettel arra, hogy az új kódex már a cselekmények szélesebb körét nyilvánította büntetendővé. A törvényszék ezért helytállóan járt el, amikor a 2013. június 30. napja előtti cselekmények tekintetében figyelemmel volt a határozatban felhívott Btk. 1. § (1) bekezdésében írtakra is.

[46] Az 1978. évi IV. törvény 251. § (1), (2) bekezdése kizárólag a költségvetési szervnek, gazdálkodó szervezetnek vagy egyesületnek dolgozója, illetve tagja működésével kapcsolatos előny adását vagy ígéretét nyilvánítja büntetendő cselekménnyé, kiemelt jelentősége van tehát a bűncselekmény alanya meghatározásának.

[47] Ebben a tekintetben az ítéltábla mindenben osztotta a másodfokú bíróság által kifejtetteket, nevezetesen, hogy I. r. vádlott a Hallgatói Önkormányzat elnökeként, egyetemi hallgatóként nem minősült egyetemi dolgozónak (másodfokú ítélet [23]-[25] bekezdései). Másfelől az ítéltábla álláspontja szerint a Hallgatói Önkormányzat nem illeszthető az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésében felsorolt jogalanyok körébe sem. Fontos leszögezni, hogy a hallgatói önkormányzat a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 60. § (1) bekezdése értelmében a felsőoktatási intézmény része, ugyanakkor költségvetési szerv olyan részének már nem tekinthető, ami vagyon felett rendelkezik. Az 1978. évi IV. törvény 137. § 19. pontjában meghatározott gazdálkodó szervezet, vagy az elkövetés idején hatályos Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 61. §-a szerinti egyesület törvényi ismérveinek sem feleltethető meg.

[48] Valójában a hallgatói önkormányzat jogképessége korlátozott, mely egyrészt a 2011. évi CCIV. törvény 60. § (5) bekezdése szerinti korlátozott perképességet jelent, másrészt csak a működéséhez szükséges anyagi eszközökről rendelkezhet szabadon, míg az adott ügyben releváns, bizonyosan nem a gazdálkodás körébe tartozó tanulmányi ösztöndíjak összegéről már nem, mely összeg elosztásában a tényállásban rögzített Alapszabály 9. § (1) bekezdés e) pontja szerint kizárólag az intézet igazgatójának egyetértésével működhetett közre.

[49] Ehhez kapcsolódóan a karácsonyi jutalomban részesült, majd az I. r. vádlottnak az összeg egy részét visszajuttató további vádlottak bűnsegédként szintén nem vonhatók büntetőjogi felelősségre, tekintettel arra, hogy a részesi, bűnsegédi magatartás büntethetősége mindig a tettesi alapcselekmény megítélésének anyagi jogi függvénye (BH2017. 316 [38]).

[50] Az ítéltábla abban is egyetértett a törvényszékkel, hogy a tényállás 1/a-1/h. pontjában és a 3/a-3/g. pontjában nevesített, karácsonyi jutalomban részesült vádlottak bűnössége az 1978. évi IV. törvény 254. § (1) bekezdésében, illetőleg a Btk. 290. § (1) bekezdésében szabályozott aktív vesztegetés miatt sem állapítható meg, mert a mindkét törvény által tényállási elemként megkívánt kötelességzegés sem I. r., sem II. r. vádlott esetében nem valósult meg.

[51] A vádhatóság ahhoz kapcsolódó észrevételére reagálva – mely szerint a másodfokú határozat rendelkező része és indokolása XI. r. vádlott tekintetében némileg eltér és nincs összhangban – kétségtelen, hogy a törvényszék az ítélet [38]-[39] bekezdésében terhelttársai mellett kifejezetten nem utalt e vádlott személyére, akit azonban szintén felmentett az ellene emelt vád alól. Ugyanakkor a határozat rendelkező része XI. r. vádlottra egyértelmű felmentő rendelkezést tartalmaz, míg az indokolás [38] bekezdése arra szintén kitért, hogy a II. r. vádlott cselekményéhez kapcsolódó, 3. tényállási pont szerinti, elsőfokon bűnsegédi minőségben felelősségre vont vádlottak tekintetében szükséges felmentő

rendelkezést hozni, a XI. r. vádlott pedig egyértelműen az 3. tényállásban írt cselekményben volt érintett. Ezért a másodfokú határozat korrekciója e tekintetben sem volt indokolt.

[52] Összegezve: a vagyon elleni bűncselekmény törvényi tényállását megalapozó történeti tényelemek és a korrupciós bűncselekmény megállapításához szükséges valamennyi törvényi tényállási elem hiányában I. r., III. r., IV. r., V. r., VI. r., VII. r., VIII. r., IX. r., X. r., XI. r., XIII. r. és XIV. r. vádlottak felmentésére a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján, bűncselekmény hiányában törvényesen került sor. Fontos leszögezni, miszerint I. r. vádlott az ítéltábla szerint is valóban etikátlan módon részesült a karácsonyi jutalom címén folyósított pénzeszközökből, mely azonban büntetőjogi eszközökkel nem értékelhető.

[53] A törvényszéknek az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező – bűnügyi költség viselésére vonatkozó – és a megtérítés feltételeit megállapító rendelkezése is mindenben megfelel a törvénynek.

[54] A kifejtettekre tekintettel az ügyészi fellebbezést alaptalannak találva a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletét a Be. 623. § alkalmazásával helybenhagyta.

[55] A Be. 617. § alapján alkalmazandó 613. § (1) bekezdése szerint állapította meg a harmadfokú eljárásban a kirendelt védők részvételével kapcsolatosan felmerült bűnügyi költséget, melyet a Be. 575. § (1) bekezdése értelmében az állam visel.

[56] Névváltozása folytán a Be. 604. § (3) bekezdés a) pontja szerint rögzítette az ítéltábla jelen határozat rendelkező részében *VI.* r. vádlott jelenleg viselt nevét.

Debrecen, 2021. május 4.

Dr. Háger Tamás sk. a tanács elnöke, Dr. Bakó József sk. előadó bíró,
Dr. Diószegi Attila sk. bíró

Záradék: A Miskolci Törvényszék 3.Bf.115/2020/13. számú ítélete a Debreceni Ítéltábla Bhar.IV.9/2021/40. számú végzése által a másodfellebbezéssel érintett I. r., III. r., IV. r., V. r., VI. r., VII. r., VIII. r., IX. r., X. r., XI. r., XIII. r. és XIV. r. vádlottak vonatkozásában a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2021. május 4.

Dr. Háger Tamás sk.
a tanács elnöke